

Годишен доклад

2021

Sapere
Aude

СЪДЪРЖАНИЕ

За организацията	1
Становища и позиции	4
Стажантска програма	6
Партньорства	9
За дейностите	10
Подкрепа за ефективна съдебна система за по-добър живот и бизнес развитие	10
Инициатива за прозрачни парламентарни назначения	12
Граждански мониторинг на публичните назначения – стратегически инструмент за добро управление	13
Мониторинг на назначенията, осъществявани в рамките на изпълнителната власт	13
Стратегическо водене на дела	14
Проект с подкрепата на посолството на Кралство Нидерландия в България – Конкурс за студентско есе, програмата RARE и Работа с младежта за популяризиране на човешките права и Върховенството на правото	15
Гражданско образование и магистратска независимост - пътят напред	17
Антикорупция	23
Борба в корупцията в Централна и Източна Европа	27
Други	30
Финансова информация	34

ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА

Фондация „Български институт за правни инициативи“ (БИПИ) е регистрирана от Софийски градски съд на 06.03.2006 г. по фирмено дело №2037/2006 г. като фондация - юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза.

Фондацията е пререгистрирана и дейностите по регистрация, промени и отчитане дейността на юридическите лица с нестопанска цел се извършват от Агенция по вписванията. Актуални данни за фондацията са достъпни след справка в Търговския регистър и регистър на ЮЛНЦ.

Фондацията е регистрирана в Национална агенция за приходите под №2220151657 от Териториална дирекция - София, Офис Център. Фондацията е регистрирана от Агенция по вписванията, регистър БУЛСТАТ под № 175054881.

През 2021 г. в БИПИ не е имало промени на управленско ниво.

През 2021 г. Фондацията не е извършвала стопанска дейност и няма приходи от стопанска дейност. Всички приходи на Фондацията са от спечелени пред различни донори проекти.

Официалната интернет страницата на фондацията е <http://www.bili-bg.org/>. БИПИ има страница във **Facebook** и канал в **Youtube**, поддържа и **страницата За прозрачни назначения**.

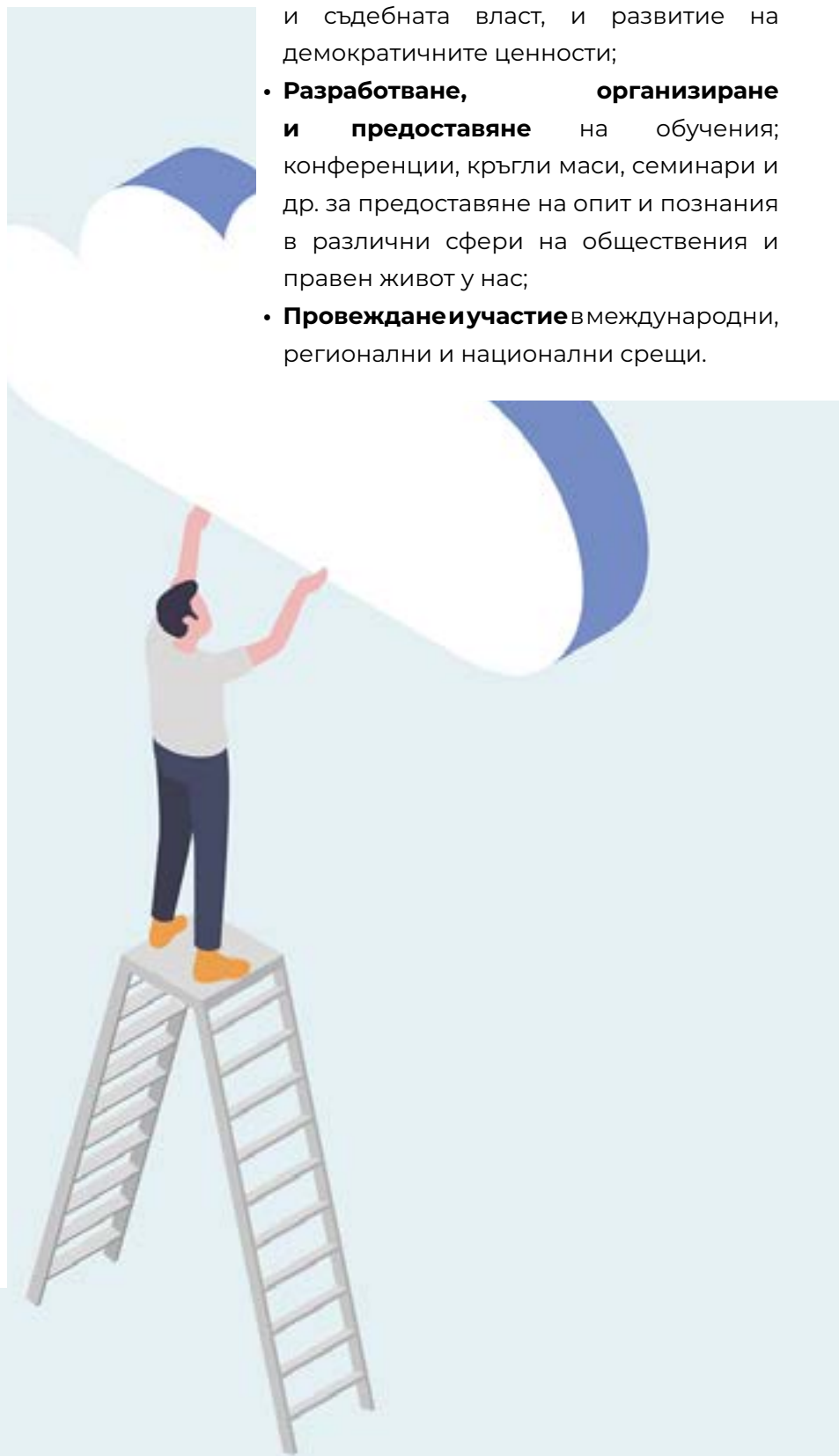
Двата портала, които отразяват информация за наблюдението на парламентарни назначения и на лидерски позиции в съдебната система - appointmentsboard.bg и judicialprofiles.bg, продължават да са в процес на актуализация. Информацията в тях подлежи на преработка, така че да е съвместима с изискванията на Регламент 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните) и Закона за защита на личните данни.

В Учредителния акт на фондацията не са правени промени и съгласно чл. 6, ал. 1, нейните цели са:

- **Укрепване на диалога** между гражданското общество, бизнес сектора, изпълнителната, съдебната и законодателната власт за утвърждаване и развитие на демократичните ценности и решаване на въпроси от важно обществено значение;
- **Предоставяне на опит и познания** за утвърждаване на върховенството на закона и подобряване на правната рамка, институциите и организациите с оглед стимулиране развитието на гражданското общество, подкрепа на демократичните процеси и подобряване на бизнес средата;
- **Синхронизиране на българското законодателство** с европейските и международни правни стандарти;
- **Поддържане и повишаване квалификацията** на адвокати, съдии, прокурори, медиатори и други специалисти, работещи в областта на укрепването на върховенството на закона;
- **Подкрепа на правната реформа**, включително и чрез разпространение на нова култура за разрешаване на спорове посредством популяризиране на медиацията и други алтернативни способности за разрешаване на спорове.

В изпълнение на тези цели и през 2021 г. БИПИ осъществи дейности по:

- **Изработване и изпълнение на проекти;** Организиране на дискусии и за развитие на диалога между гражданското общество, бизнес сектора и съдебната власт, и развитие на демократичните ценности;
- **Разработване, организиране и предоставяне** на обучения; конференции, кръгли маси, семинари и др. за предоставяне на опит и познания в различни сфери на обществеността и правен живот у нас;
- **Провеждане и участие** в международни, регионални и национални срещи.

През 2021 г. БИПИ продължи да бъде активен член на:

- Съвета по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система към Министерство на правосъдието.
- Гражданския съвет към Националния съвет по антикорупционни политики (НСАП) към Министерски съвет;
- Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси към Министерски съвет.

През 2021 г. БИПИ продължи да бъде активен участник и в обществените процеси по темите, по които има натрупана дългогодишна експертиза.

Турбулентната политическа обстановка белязана от безпрецедентните три парламентарни избора и един за Президент на РБ даде възможност на дневен ред да излязат въпроси и проблеми, по които Институтът работи от много дълго време. Такива са най-вече тези свързани

с назначенията на ключовите позиции не само в съдебната власт, но и в държавата; нуждата от устойчиво закрепване на базовия демократичен принцип за мандатността и необходимостта от засилване на гражданското образование не само на ниво гимназия, но още в основното училище.

Ситуацията създадена от пандемията от COVID-19 продължи да бъде предизвикателство и донякъде ограничи работата, но въпреки това БИПИ успя да разгърне голяма част от инициативите си.

СТАНОВИЩА И ПОЗИЦИИ

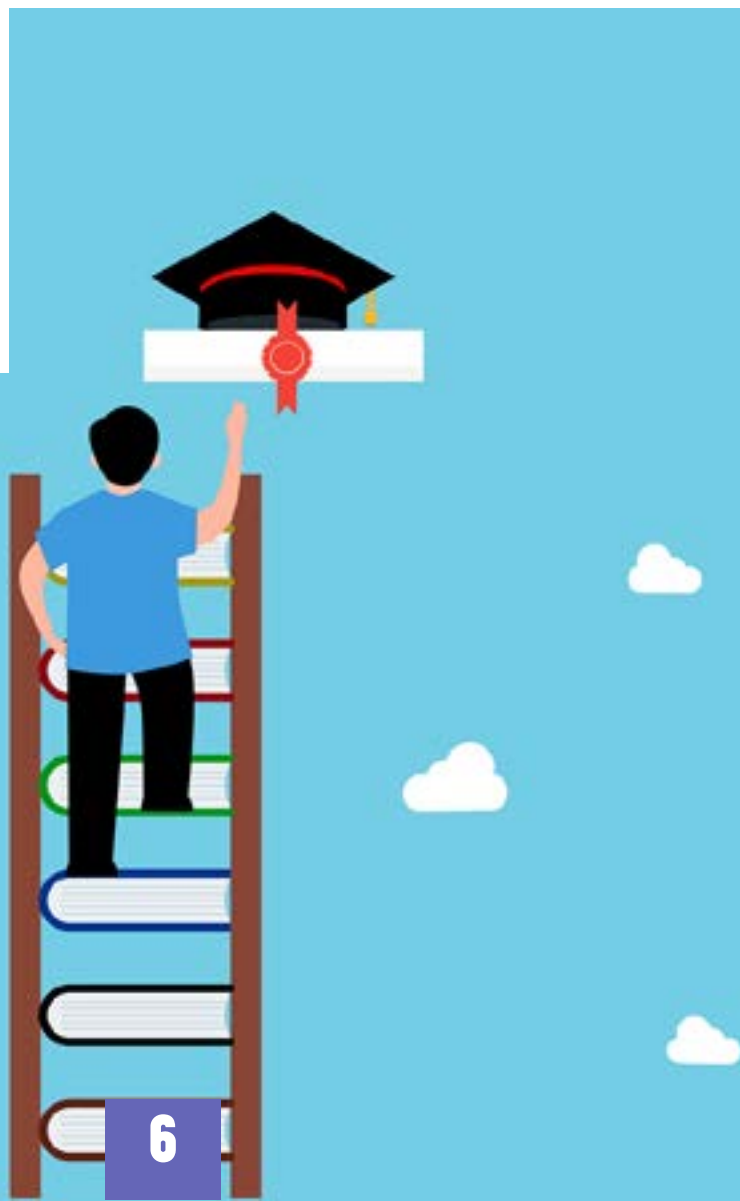
Един от основните инструменти в работата на организация като БИПИ е изготвянето и представянето на публични становища по теми, които са относими към дейностите на Института не само във връзка с конкретни проекти, но и по отношение участието на представители на организацията в различни институционални и обществени формати.

Дата	Документ
11.01.2021	Становище по Проект на Национална стратегия на Република България за приобщаване и участие на ромите (2021-2030)
24.02.2021	Становище по Проект на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията Република България (2021 – 2027 г.)
09.04.2021	Становище по конституционно дело №4/2021 за прокурора по разследване на главния прокурор
19.04.2021	Предложения за промяна в ПОДНС на 45 Народно събрание
19.07.2021	Коментар на Биляна Гяурова-Вегертседер, публикуван в “Дневник” и Де Факто - “Духовете в стаята на Висшия съдебен съвет”
22.07.2021	Предложения за промяна в ПОДНС на 46 Народно събрание
28.07.2021	Коментар от д-р Теодор Славев, публикуван в “Дневник” - “По назначенията ще ги познаем”

Дата	Документ
28.07.2021	Становище по Национален план за възстановяване и устойчивост
28.07.2021	Коментар на Биляна Гяурова-Вегертседер, публикуван в “Капитал” и Де Факто - “Топ 3 на съдебната реформа. Първите три неща, които парламентът трябва да свърши”
20.08.2021	Становище по процедурни правила за избор на управител на БНБ
25.08.2021	Писмо във връзка с процедура за избор на двама конституционни съдии от квотата на Народното събрание
01.10.2021	Коментар по Концептуалния документ за участието на Република България в Конференцията за бъдещето на Европа
06.10.2021	Коментар от д-р Теодор Славев, публикуван в “Дневник” - “Странните опити за кадрване в последния парламент”
12.10.2021	Коментар, публикуван в “Капитал” и Де Факто - “Новата смяна съдии, които ще гледат делата на гражданите срещу властта или За някои съмнения в конкурса за съдии в административните съдилища”
12.10.2021	Становище по консултационния документ по проект на Закон за защита на лицата, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения
27.10.2021	Социологическо изследване “Какъв трябва да е профилът на следващия председател на Върховния касационен съд според обществото” (резюме на резултатите от национално представително емпирично социологическо изследване)
10.12.2021	Предложения за промяна в Правилника за организацията и дейността на 47-ото НС
16.12.2021	Позиция на БИПИ във връзка с решения на временната парламентарна комисия за правилника на НС или Продължаваме промяната по стария начин

СТАЖАНТСКА ПРОГРАМА

Стажантската програма на БИПИ се превръща в една от важните за организацията инициативи. Чрез нея се създава възможност за обмен на мнение и идеи с представители на едно друго поколение, което е по-критично мислещо и с по-различен поглед върху процесите, които текат в страната. Ученето по време на стажа е взаимно и има добавена стойност към цялостната работа на Института. През 2021 г. БИПИ поднови присъственото провеждане на стажантската програма. Преминалите през нея студенти са от специалностите “Право” и “Международни отношения”. Ето част от техните мнения за работата в Института:

Георги Динев

“Като млад човек, който тепърва става част от гражданското общество и формира позиции по актуални и важни проблеми, за мен беше изключително полезно да се запозная с дейността на БИПИ и да се включа активно в работата на фондацията по теми като гражданско образование, антикорупция, прозрачност и отчетност на институциите. След приключването на стажа съм на мнение, че гражданският контрол върху дейността на институциите е изключително важен и трябва да се работи постоянно за неговото засилване. Работата ми през последните 4 месеца засили интереса ми към подобряването на управлението и на публичната среда и в бъдеще смятам да продължа да търся “подобни възможности.”

Борил Делчинов

Стажът в БИПИ бе с изключително ценен обучителен акцент за мен. Като възпитаник на английската правна система, беше повече от интригуващо да се запозная подробно със спецификата на функционирането на българската съдебна система и да черпя от опита на всички експерти в института, извършващи своята дейност с висока степен на професионализъм.

Яна Митева

“Това, за което допринесе екипът на БИПИ, е най-вече за професионалното и лично израстване на всеки, включил се в съвместна работа с тях. Всеки един от екипа е истински професионалист и експерт в сферата си на дейност, а сплотеността им се отразява пряко и върху нас стажантите, тъй като ни показва как трябва да работи един екип с високо доверие и отличаващи се резултати.”

Стефан Каралеев

“По време на трите месеца от стажа работих по множество интересни задачи, свързани с анализ на функционирането и назначенията в трите власти. В процеса на работа прочетох и голям брой статии, доклади и изследвания. В БИПИ получих представа за работата в неправителствения сектор, познания за различните процеси в държавата и умения за критично мислене и възприемане на информация.”

ПАРТНЬОРСТВА

Търсенето на партньори и работата с тях по общи проекти и инициативи, винаги е било сред приоритетните дейности на организацията. Областите, по които БИПИ работи и предоставя експертиза, предполагат почти постоянно сътрудничество както с други колеги от гражданския сектор, така и с представители на различни институции. В тази връзка, през изминалата 2021 г. БИПИ продължи работата си с други организации, но също така с ВСС, Сметна палата и др.

II. ЗА ДЕЙНОСТИТЕ

1. ПОДКРЕПА ЗА ЕФЕКТИВНА СЪДЕБНА СИСТЕМА ЗА ПОДОБЪР ЖИВОТ И БИЗНЕС РАЗВИТИЕ

На практика това е продължение на многогодишните усилия на Института да създаде среда на прозрачност и предвидимост в съдебната система, а оттам и на възможности за повече инвестиции и развитие на страната. По проекта БИПИ продължава да осъществява граждански мониторинг върху назначенията в съдебната система като гаранция за нейната независимост, отговорност и отчетност. Наред с това, проектът се фокусира и върху ролята на съда като институция, която може да бъде много по-полезна на общността и да осъществява дейности, които отиват отвъд правораздавателните такива. Концепцията за съда близо до хората е широко разпространена по целия свят и чрез проекта от БИПИ се надяваме тя да бъде доближена и до хората тук. На следващо място от Института продължаваме да поддържаме диалога между български и американски магистрати и други специалисти, които със своя опит и различен поглед, могат да бъдат полезни на българските си колеги за оптимизиране на процесите свързани с осъществяването на едни от най-важните принципи на доброто управление – прозрачност, отчетност и независимост на институциите.

139

Общ брой кандидати, към които да зададени въпроси по процедури

В рамките на проекта през 2021 г. продължи наблюдението на процедурите по избор на административни ръководители в съдебната система и отправянето на въпроси към кандидатите за тези постове. Следва да се отбележи, че броя на проведените процедури също беше редуциран поради пандемичната обстановка и необходимото технологично време за организация на цялата работа по процедурите за провеждането им онлайн. През изминалата година бяха обхванати 40 процедури за избор на административни ръководители – председатели на съдилища и 20 процедури за избор на ръководители на прокуратури, като бяха зададени актуални въпроси и такива по концепциите на 79 кандидати. През 2021 година се проведеха и 2 процедури за избор на европейски делегирани прокурори, като БИПИ зададе въпроси към над 50-те кандидати за българската квота от 10 места. Заедно с това, през изминалата година се проведе и изборът за нов председател на Висшия касационен съд - съдия Галина Захарова и частичен избор на 2-ма членове на ВСС от професионалната квота на съдиите.

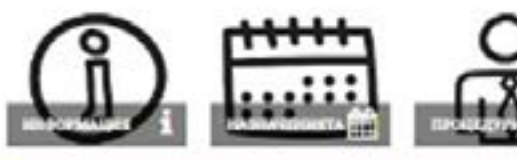
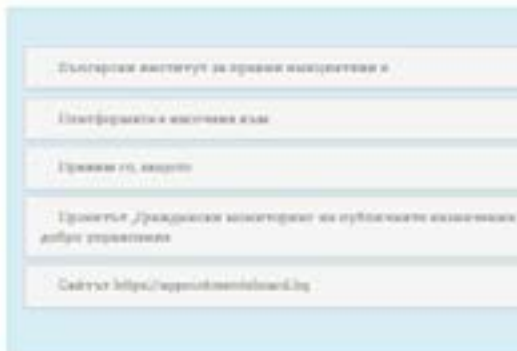
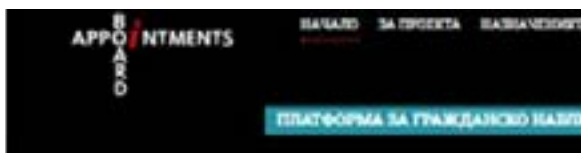
ЕДП

ВКС

64

Общ брой процедури

2. ИНИЦИАТИВА ЗА ПРОЗРАЧНИ ПАРЛАМЕНТАРНИ НАЗНАЧЕНИЯ

НАБЛЮДАВАНИ ПРОЦЕДУРИ

И през 2021 г. БИПИ продължава инициативата за прозрачни парламентарни избори. През последното четиримесечие на 2021 г. в рамките на проекта е проведен мониторинг на процедурите по избор от Народното събрание – събирана е информация за последните 20 проведени от 44-ото НС процедури по избор. Информацията е публикувана на специализираната уеб платформа за мониторинг на назначенията www.appointmentsboard.bg. Актуализира се и календарът на изтичащите мандати.

Изпратени до НС, публикувани на Платформата за мониторинг и разпространени публично бяха Единни правила за издигане на кандидатури, представяне и публично оповестяване на документи, изслушване на кандидати, подготовка за избор и избор на органи по действащото законодателство, с цел да бъдат завишени стандартите при избора на ръководители и членове на контролните, регулаторни и надзорни органи. БИПИ изпрати също и предложение до Временната комисия за изработване на проект на Правилник за организацията и дейността на 47-ото Народно събрание. Предложението на БИПИ беше внесено за разглеждане на заседанието на Комисията от 15.12.2021 г. от нар. представител Христо Гаджев във връзка с промяна на чл. 89 от проекта на ПОДНС. Предложението не се приема като гласуват „за“ – 2 души, „против“ – 2 души, а 10 членове на Комисията се въздържат. Последва остра реакция на БИПИ, изразена в позиция на организацията, която призовава да се преосмисли предложението в пленарна зала, но мнозинството гласува съобразно подкрепената от Комисията редакция на чл. 89. Екипът на БИПИ редовно повдига въпроса за изтеклите мандати на много от наблюдаваните органи и за необходимостта от организиране на прозрачни изборни процедури, вкл. и в медийното пространство: Странните опити за кадрване в последния парламент (отразена от Дневник – 07.10.2021 г.); д-р Теодор Славев в предаването „Делници“, Евроком, 24.11.2021 г. и Интервю на Силвия Великова с Биляна Гяурова, БНР, 18.10.2021 г.

2.1. ГРАЖДАНСКИ МОНИТОРИНГ НА ПУБЛИЧНИТЕ НАЗНАЧЕНИЯ – СТРАТЕГИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТ ЗА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

През септември 2021 г. БИПИ стартира дейностите по изпълнението на проект „Граждански мониторинг на публичните назначения – стратегически инструмент за добро управление“, осъществяван с финансовата подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната целта на проекта е да се очертаят възможности за противодействие на продължаващото овладяване на държавните институции чрез структурирането на механизми за осветляване на назначенията на ръководителите на еднолични или колективни органи, избирани от парламента или правителството, базирани на методи за наблюдение на процедури по публични назначения.

Проектът е насочен към повишаване прозрачността и отчетността на институциите на национално и местно равнище и до повишена гражданска компетентност за мониторинг на публичните назначения. Проектът допринася за промяната на нормативни актове (или институционални практики) на национално и местно ниво. Той включва дейности по застъпничество за повишаване на стандартите при публичните назначения

2.2. МОНИТОРИНГ НА НАЗНАЧЕНИЯТА, ОСЪЩЕСТВЯВАНИ В РАМКИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ

В края на 2021 г. БИПИ започна реализация на аналитичните дейности за изграждане на система за мониторинг на назначенията в изпълнителната власт и оценка на процедурите и правилата, по които се извършват те. Във връзка с това са привлечени външни експерти за изготвяне на оценка и анализ на нормативната уредба и практика при назначенията на органи в ИВ и за оценка на информационни ресурси на ИВ. Осъществени са дейности по събиране и систематизиране на информация по темата.

3. СТРАТЕГИЧЕСКО ВОДЕНЕ НА ДЕЛА

В отчета на БИПИ за работата му през 2020 г. подробно беше описан казусът свързан с ПМС 240/2019 г. за създаването на Национален механизъм за мониторинг на борбата с корупцията и организираната престъпност, съдебната реформа и върховенството на закона и на съвет за координация и сътрудничество; кандидатстването на организацията за член на Гражданския съвет към този механизъм и отказът на тогавашното ръководство на МП в лицето на Министъра на правосъдието да приеме избора на БИПИ.

През 2021 г. БИПИ спечели делото срещу Министерство на правосъдието. В решението на Върховния административен съд се казва, че „без основание и без мотиви е насрочил нова процедура, с което е препятствал своевременно формиране на Гражданския съвет“. Съдът е приел и за неоснователен доводът на министъра на правосъдието, че са били ограничени права на други неправителствени организации да участват в процедурата – теза, която и БИПИ беше застъпил.

През изтеклата година [БИПИ спечели и дело по ЗДОИ срещу УМБАЛСМ „Пирогов“](#). Институтът беше поискал информация свързана с начина, по който се харчат средствата от НЗОК, частни дарения и европейски финансови механизми свързани с COVID-19 както и броят на новоразкритите болнични легла. От страна на болничното заведение не се получи никакъв отговор и БИПИ обжалва мълчаливия отказ. **В решението на АССГ изрично е посочено, че „Поисканата информация безспорно има характер на обществена по смисъла на чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ.“**

4. ПРОЕКТ С ПОДКРЕПАТА НА ПОСОЛСТВОТО НА КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ В БЪЛГАРИЯ –

Конкурс за студентско есе, Програмата RARE и Работа с младежта за популяризиране на човешките права и Върховенството на правото

Kingdom of the Netherlands

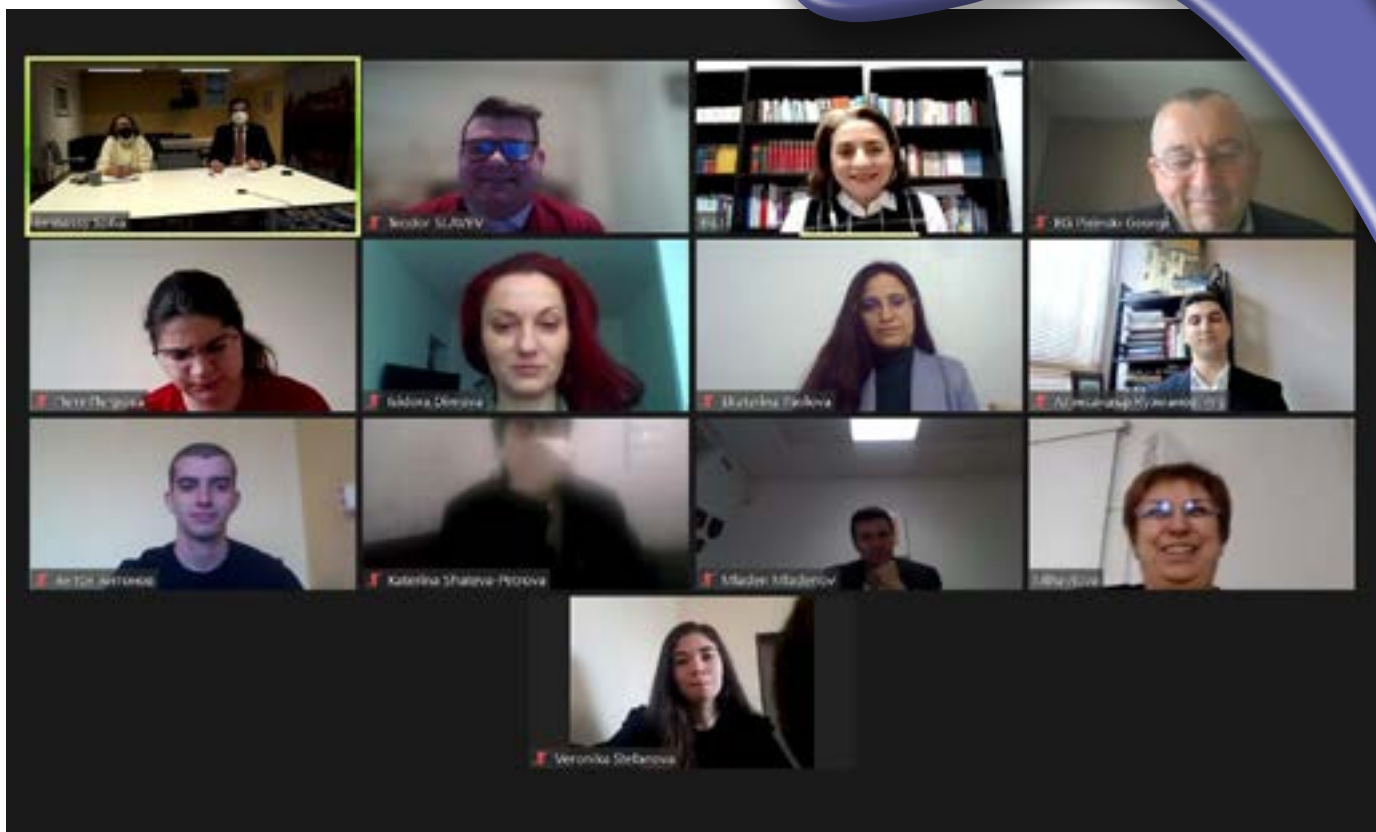
Конкурс за есе 2021

"За качеството на
законодателния процес –
какво може да се подобри"

www.bili-bg.org

И през 2021 продължи успешното сътрудничество между БИПИ и посолството на Кралство Нидерландия в България. През есента на 2021 г. обявихме поредният конкурс за студентско есе като този път темата беше свързана с актуалните политически процеси в страната, а именно – много избори /редовни и извънредни/, няколкото парламента, които се смениха в рамките на годината и свързаните с това качество на законодателния процес и опит за дълбоки реформи в сферата на справянето с корупцията и съдебната власт. Традиционно награждаването на отличените студенти се извършва в началото на следващата година /2022 г./

ПОБЕДИТЕЛИ

I място: Александър Кузманов, V курс,
СУ "Св. Климент Охридски"

II място: Димитър Кокинов, III курс,
Нов български университет

III място: Антон Антонов, IV курс,
СУ "Св. Климент Охридски"

СПЕАЦИАЛНА НАГРАДА ПОЛУЧИХА:

Ан-Никол Войнска, II-ри курс, УНСС

Вероника Стефанова, IV-ти курс,
СУ "Св. Климент Охридски"

Диан Неделчев, IV-ти курс,
СУ "Св. Климент Охридски"

ЖУРИ:

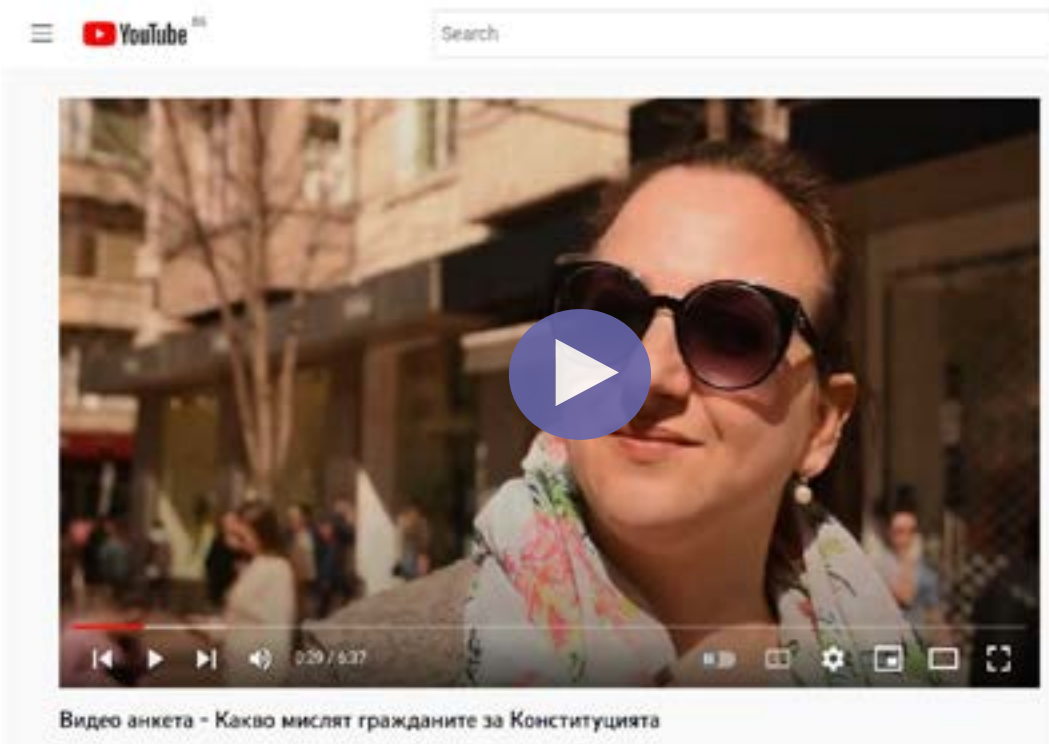
- **Проф. д.ю.н. Борис Велчев** - преподавател в ЮФ на СУ "Св. Климент Охридски", бивш председател на Конституционния съд на РБ
- **проф. Екатерина Михайлова** - преподавател в правния департамент на НБУ
- **Георги Пирински** - председател на НС 2005-2009 /40-то НС/
- **Д-р Боряна Кацарска** - доктор по философия, съветник в посолството на Кралство Нидерландия

5. ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ И МАГИСТРАТСКА НЕЗАВИСИМОСТ – ПЪТЯТ НАПРЕД

През изминалата 2021 г. продължи изпълнението на стартирания в самия край на 2019 г. проект „Гражданско образование и магистратска независимост – пътят напред“ (Civic education and judicial independence – the way forward) с подкрепата на Инициатива за Европа на Отворено Общество – Open Society Initiative for Europe.

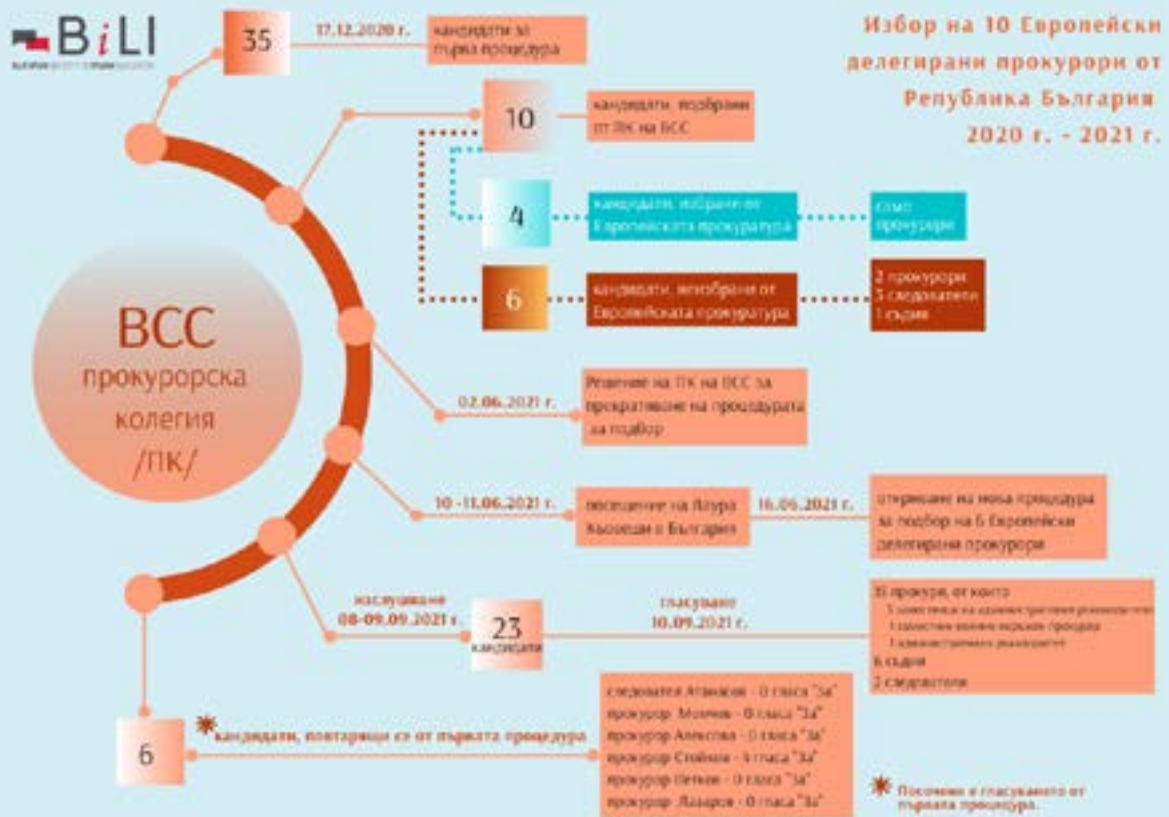
Фокусът на настоящия проект е върху следните цели/дейности:

- Повишаване знанията на учениците в основните класове по отношение на начина, по който функционира държавата и институциите като по този начин, те са по-добре информирани за своите права и задължения и инструментите, с които могат да ги защитават, респ. изпълняват.
- Институциите в служба на гражданите: „отваряне“ на полицията към образованието чрез по-тясна връзка между училища/ученици и полицаи. Овластяване на местни общности в слаборазвити райони и гетоизирани градски квартали.
- Подкрепа за съдийската независимост и прокурорската отчетност.

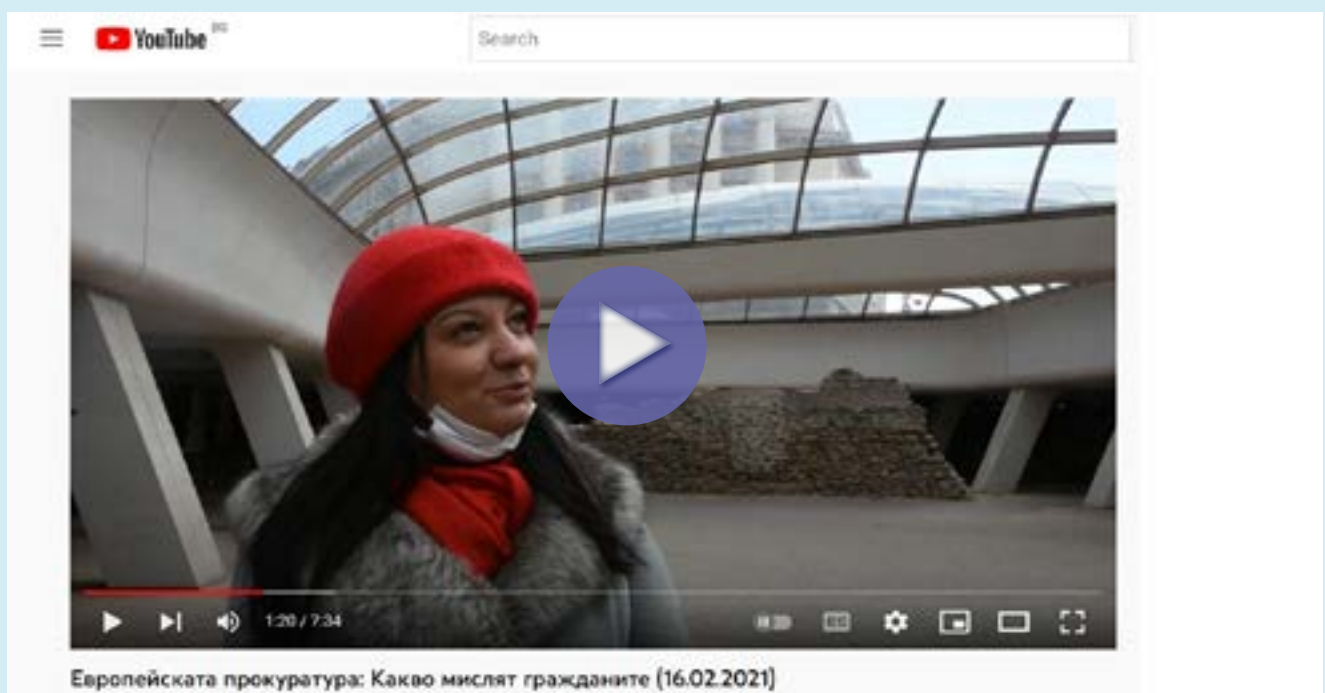

В хода на изпълнението на проекта през 2021 г. БИПИ отбеляза годишнината от приемането на актуалната българска конституция чрез създаването на видео-анкета, която може да бъде гледана тук.

Продължи и мониторингът на назначенията на ръководители на прокуратури в страната, като за периода на проекта са проследени 56 процедури, извършени от ВСС.

В контекста на работата свързана с наблюдение дейността на прокуратурата и ПК във ВСС бе създадена още една видео-анкета, свързана с провежданата процедура за избор на Европейски делегирани прокурори свързани с работата на Европейската прокуратура, която започна официално на 1.06.2021 г

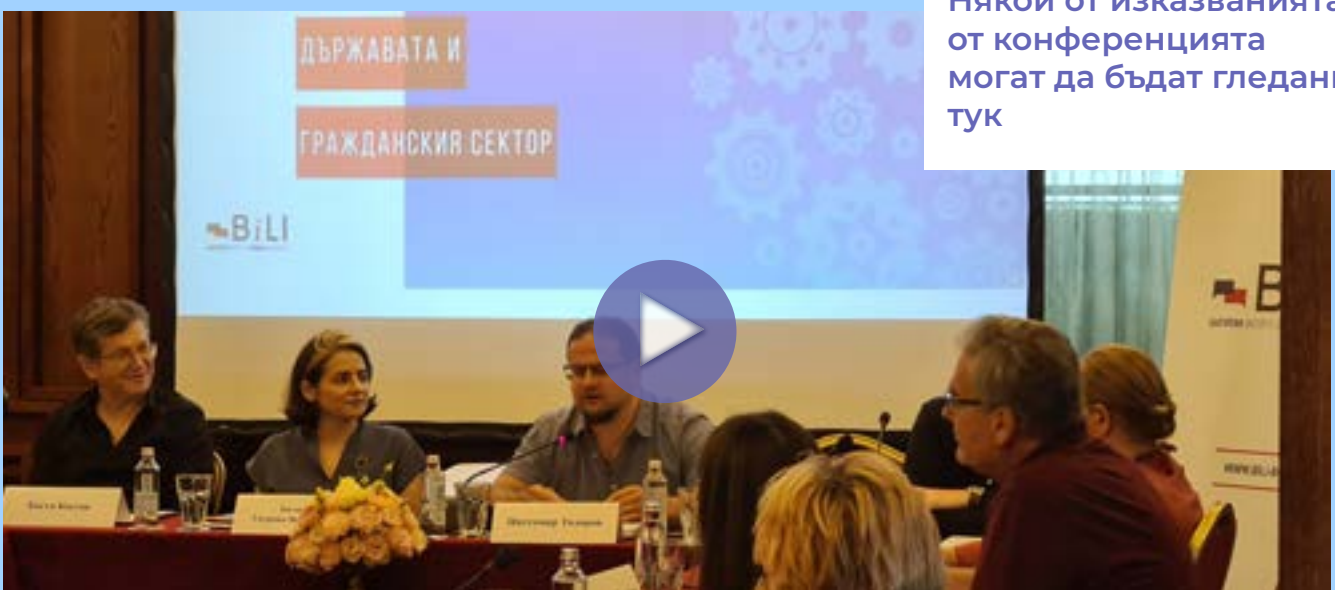
Друга инициатива, свързана с проекта е проведената на 6 юли 2021 г. в гр. София конференция **„Гражданското образование: пресечна точка между държавата и гражданския сектор“**. Дискусията се състоя в два панела, фокусиращи върху практическата реализация на гражданското образование в училищата и свързаната с това нормативна уредба от една страна, и върху връзката между теоретичните и академични постановки и реалното въвеждане на предмета в средното образование.

Конференцията премина при голям интерес, с участие на учители, представители на Министерството на образованието и науката, Министерството на вътрешните работи, гражданския сектор, и академичните среди, активно ангажирани с темата гражданско образование. Бяха посочени някои системни грешки в прилагането на концепцията за гражданско образование. Представени бяха и бъдещи инициативи както от страна на институциите, така и от неправителствения сектор.

Полемика предизвика докладът на доц. Ивка Цакова от УНСС на тема „Гражданското образование в училище в условия на постдемократия – българският случай“. В него гражданското образование бе дефинирано като дисциплина, стремяща се да интернализира демократични ценности в мислите на индивида, за да се формира като пълноценен гражданин, и бе представен примерен модел на т.нар. „добър гражданин“. От друга страна бе застъпена тезата, че у учениците липсва интерес към специфичните понятия на гражданското образование и учителите следва да преосмислят използването на определена терминология при преподаването на предмета, а фокусът на обучението по гражданско образование следва да е върху правата на детето.

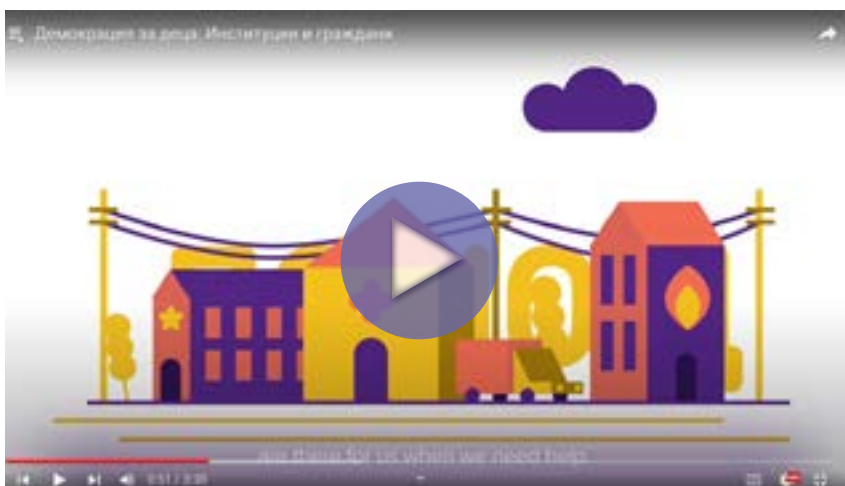
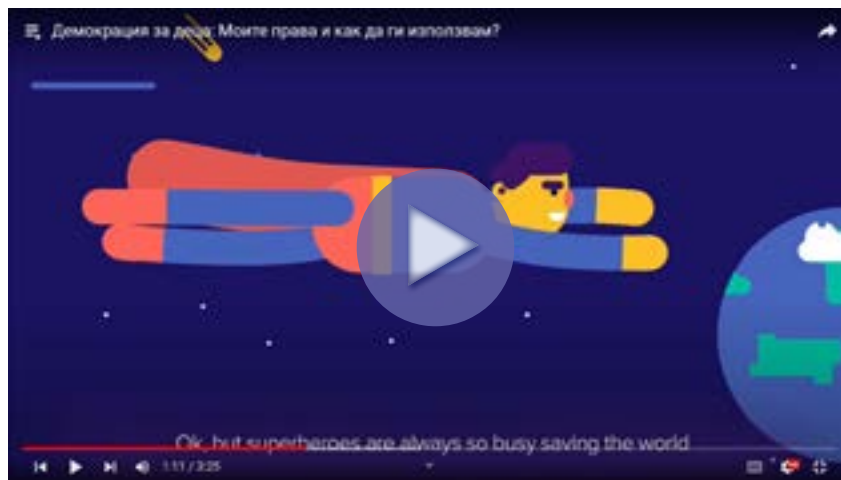
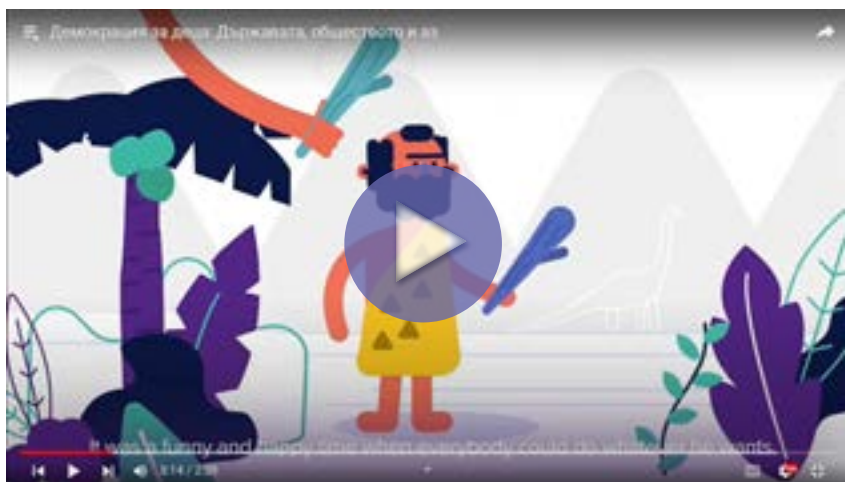

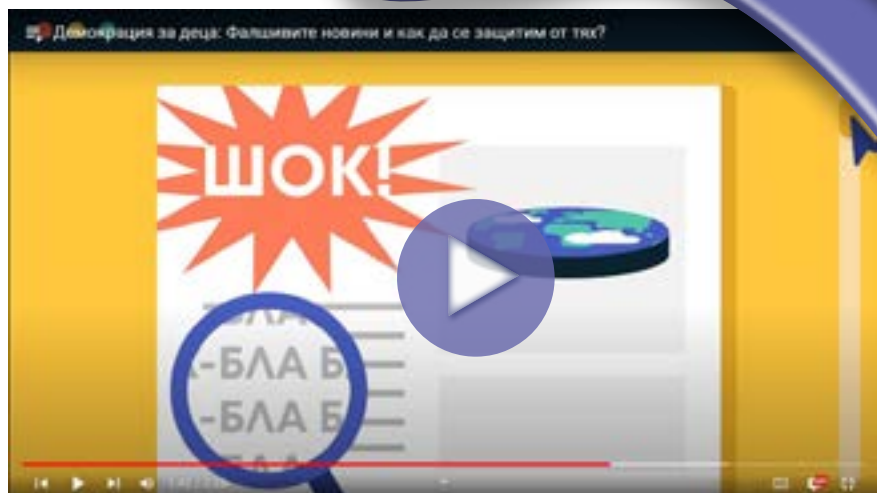
Разгледана беше и темата за вредите от стереотипите към малцинствените групи в страната, които създават огромни пречки пред ефективното гражданско образование. Изключително ценен бе погледът на учителите, преподаващи гражданско образование. Сред тях имаше както такива от училища в София и Пловдив, така и преподаватели в малки населени места.

Някои от изказванията от конференцията могат да бъдат гледани тук

Създадените от БИПИ анимационни образователни видеа, посветени на основни понятия от гражданското образование, представено адаптирано за деца в 3-6 клас бяха оформени в цялостна серия, наречена „Демокрация за деца“. Тя бе включена като част от препоръчителните материали на МОН за часовете на класа и може да бъде намерена на youtube канала на БИПИ.

Универсалността на темите доведе до дублирането им и на английски език [тук](#)

6. АНТИКОРУПЦИЯ

5.1. През 2021 г. БИПИ продължи партньорството по международния проект „Ефективна борба с корупцията. Подпомагане действието на антикорупционни стандарти“ (Effective Combat Against Corruption. Supporting Stakeholders in Implementing Anti-Corruption Standards), който се реализира от Международна фондация за електорални системи (International Foundation for Electoral Systems/ IFES) и Правна инициатива за Централна и Източна Европа (Central and Eastern Europe Law Initiative/ CEELI Institute) в България, Румъния, Черна гора, Босна и Херцеговина с финансиране от Държавния департамент на САЩ.

Основният фокус върху работата ни беше върху това как се изразходват средствата за справяне с кризата, породена от COVID-19. Беше съставен и представен анализът „Прозрачност и ефективност на публичните средства за справяне с COVID-19 в България. Корупционни рискове и мерки при борбата с пандемията“. Анализът „повдига завесата“ върху начина на разходване на публичните средства (както национални, така и европейски) за справяне с COVID-19 от гледна точка на прозрачността и ефективността на вземането и прилагането на управленски решения.

Представяне на анализа в Национален пресцентър на БТА. Юни, 2021 г.

Анализът „повдига завесата“ върху начина на разходване на публичните средства (както национални, така и европейски) за справяне с COVID-19 от гледна точка на прозрачността и ефективността на вземането и прилагането на управленски решения. В структурно отношение той има три основни компонента – правен анализ на регулаторната рамка и практиката, вкл. и на извънредното законодателство, икономически анализ на социалните и здравните мерки и 9 журналистическо разследване за изразходваните средства и даренията. Във всички части авторите на изследването са се стремели да открояват слабите моменти в системите на управление на разходите за справяне с COVID-19 в България, които са и потенциални корупционни фактори. Анализът е съпроводен и с обзор на добри международни антикорупционни практики.

Прозрачност и ефективност на публичните средства за справяне с COVID-19 в България

Корупционни рискове и мерки при борбата с пандемията

Български институт за правни инициативи
София 2021 г.

Екипът на БИПИ създаде и Наръчник „Стъпка по стъпка. По следите на парите за справяне с COVID – 19.“ Наръчникът е практически инструмент за граждански мониторинг на разходването на средствата за борба с пандемията от COVID-19. Той е насочен към граждански организации, активисти, общественици, журналисти и към всички граждани, които искат общественият ресурс да се изразходва прозрачно, ефективно и ефикасно. На основа на Наръчника се проведе и обучение за граждански организации и активисти от област Варна.

Обучение на представители на гражданското общество за мониторинг на разходите за справяне с COVID-19 от област Варна. Юли, 2021 г.

Друг акцент в работата по проекта през 2021 г. беше свързан с етичните стандарти при работата на магистратите. Беше проведено емпирично социологическо изследване сред съдии, прокурори и следователи „Мнението на българските магистрати към Единния етичен кодекс и други въпроси от етично и морално естество“. Изследването и анализът показват как българските магистрати възприемат Кодекса за етично поведение, тяхната гледна точка за това какво е постигнато от приемането му досега, какви са границите на неговото действие и какви са перспективите пред неговото прилагане, развитие и усъвършенстване. В продължение на дейностите ни за етичните стандарти в съдебната власт, организирахме дискусия с обучителен характер за съдии в Окръжен съд Враца, в която участие взе съдия Капка Костова.

За да отговорим на тези нагласи и проблеми направихме и публикувахме анализа: „Възнагражденията в съдебната власт. Оценка и анализ на настоящата рамка и практика за определяне на основното и допълнителното възнаграждение на магистратите в България“. Анализът прави преглед и оценка на публично достъпната и налична информация за нормативната регулация, статистически данни, стратегическите и други документи, тяхното изпълнение, мотивите или липсата на такива за определянето на конкретни нива на възнаграждение, за поддържането на една или друга численост, както и поддържането на определена натовареност по групи магистрати и видове съдилища. Използваните методи за анализ са кабинетно проучване, икономически анализ, анализ на данни, сравнителен анализ, социологически и статистически анализ.

Заклученията и препоръките от анализа бяха дискутирани с магистрати в организирани съвместно с членове на Висшия съдебен съвет срещи по места. Бяха посетени съдилища и прокуратури в Пловдив, Велико Търново, Габрово, Пазарджик, Ловеч и Плевен. Дискусиите целят създаване на икономически модели за реформа на системата на възнагражденията в системата като антикорупционна политика.

6.2. БОРБА С КОРУПЦИЯТА В ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА

Проектът „Борба с корупцията в Централна и Източна Европа“ обединява усилията на журналисти, юристи и граждански активисти от България, Унгария, Румъния и Словакия, в посока заздравяването на доверието на гражданите в здравните институции и публичното разходване на средства за тях.

В този контекст през м. май 2021 г. по поръчка на БИПИ бе осъществено първото по своя род проучване на общественото мнение сред гражданите на Република България относно корупцията в системата на здравеопазването. Съгласно резултатите, над 60 % от гражданите определят здравната система като корумпирана, което я поставя на водещо място сред всички обществени сектори в страната. Изследването показва, че убеждението на гражданите за наличие на корупционни практики в медицината са свързани както с ежедневните отношения между пациенти и лекуващ персонал, така и със самото управление на сектора – мениджърски дейности, управление на обществените поръчки, и др. Над 95% от анкетираните са склонни да твърдят, че Националната здравна каса се източва. Тези и още много количествени данни в изследването за пръв път онагледяват редица хронични проблеми в системата.

КОРУПЦИЯТА В
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО:
КЪДЕ СА ПРОБЛЕМИТЕ.

ГЛЕДНАТА ТОЧКА НА
ГРАЖДАНИТЕ

GLOBAL METRICS Ltd.

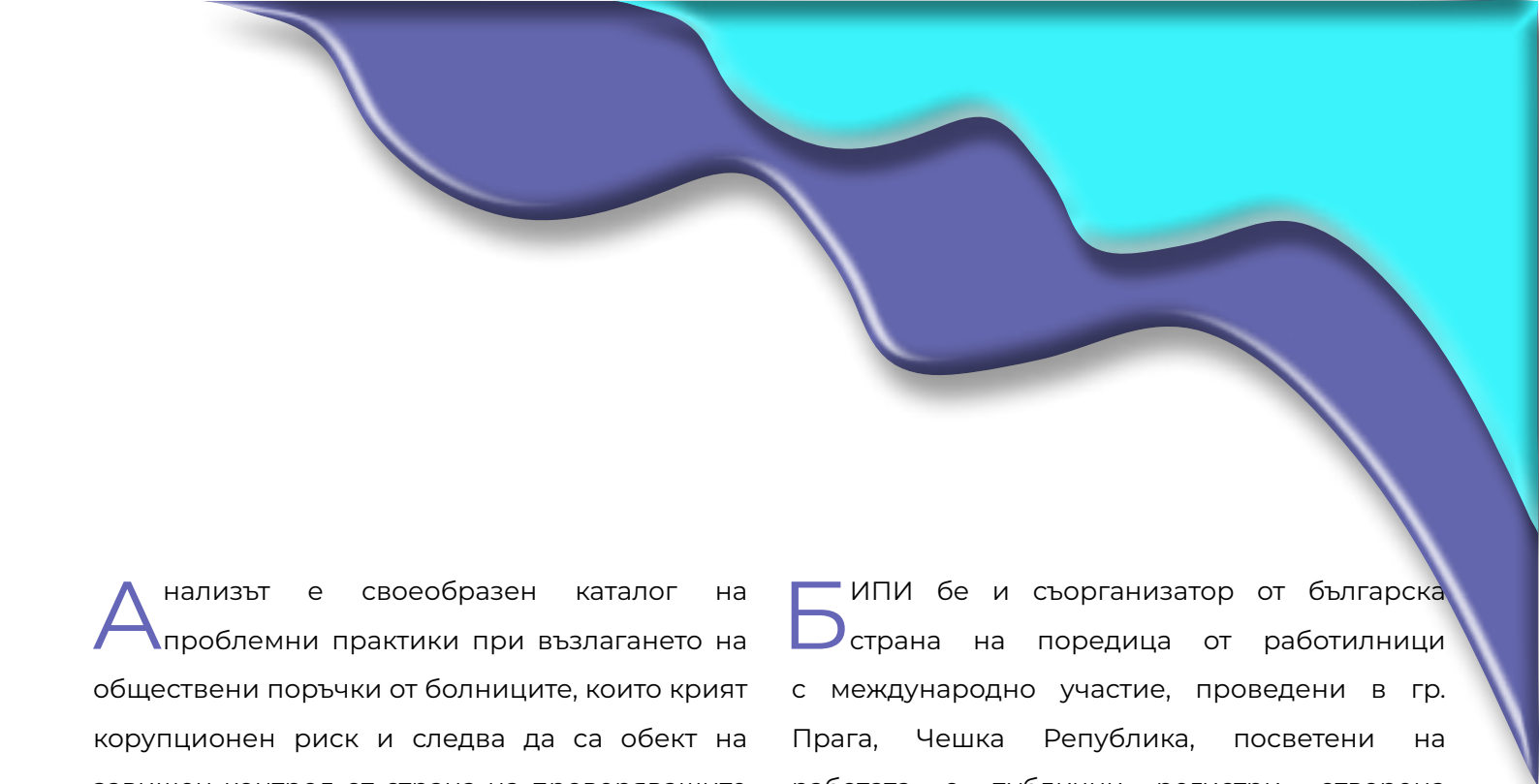
ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ В здравеопазването В БЪЛГАРИЯ-НАЧИН НА УПОТРЕБА

СЕКТОРЕН АНАЛИЗ
2022 г.

BiLI

В рамките на проекта бе направено и секторното изследване, „Обществените поръчки в здравеопазването в България – начин на употреба“. То обединява данни, получени по реда на Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ) от различни институции, пряко ангажирани с контрола върху публичните ресурси в здравеопазването (Министерство на здравеопазването, Агенция за държавна финансова инспекция (АДФИ) и Изпълнителна агенция “Медицински надзор”), с анализ на практиката на Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) и статистиката на Агенцията за обществени поръчки за периодите октомври 2018 г. - юни 2019 г. и октомври 2020 г. - юни 2021 г. Резултатите сочат един малко популярен факт, а именно, че държавните и общински болници са едни от най-големите възложители на обществени поръчки в страната по стойност на сключените от тях договори. Стойността на отделни обществени поръчки на попадащите в топ 100 държавни болници варира от 56.4 млн. лв. („Свети Иван Рилски“) до малко под 10 млн. лв. (Комплексен онкологичен център Бургас). Стойността на договорите по обществени поръчки на някои от големите болници в страната е съпоставима и дори надхвърля тази на редица големи общини.

Например снабдяването на болница като “Пирогов“ или ВМА е съизмеримо с обществените поръчки в системата на МВР и градове като Бургас, Плевен, Стара Загора. По тази причина обществените поръчки на лечебните заведения са заредени със значителен корупционен потенциал, който е съсредоточен в няколко проблемни практики, обособени в две основни направления: заобикаляне на ЗОП и непровеждането на обществени поръчки и залагане на дискриминационни (нагласени) условия в обществените поръчки в полза на конкретен кандидат или неравно третиране на участниците.

Анализът е своеобразен каталог на проблемни практики при възлагането на обществени поръчки от болниците, които крият корупционен риск и следва да са обект на завишен контрол от страна на проверяващите органи. Отделно той разкрива, че част от проверките в болниците от контролните органи се извършват проформа и не идентифицират нарушения. В последствие обаче, те биват засичани при смяна в ръководството на дадена структура, на политическата конюнктура или при проверка на друг контролен орган.

В контекста на анализираниите проблеми отново в рамките на проекта бе създадена методология за гражданско наблюдение на директорите и управляващите структури на болничните заведения в България. Методологията, която за момента е на пилотен етап, ще позволи на всеки гражданин на Република България, в случай на интерес, да може сам да се запознае с публичния профил на лицата, които управляват едно или друго лечебно заведение, както и да наблюдава процеса на подбор на тези ръководни кадри.

БИПИ бе и съорганизатор от българска страна на поредица от работилници с международно участие, проведени в гр. Прага, Чешка Република, посветени на работата с публични регистри, отворена база данни, злоупотребите с публични средства чрез обществени поръчки, и проблема до къде са приложими границите на личните данни, съгласно българското и Европейското законодателство, когато става дума за граждански и медийни проучвания. В проведените събития участие взеха както български, така и чуждестранни журналисти, експерти и активисти на гражданското общество.

7. ДРУГИ

7.1. През 2021 г. се навършиха 30 години от приемането на най-новата българска Конституция. По този повод БИПИ организира голяма конференция, на която бяха поканени и участваха депутати от 7-то Велико Народно Събрание, други свидетели на процесите от 1991 г. видни магистрати, юристи и представители на гражданския сектор. Под надслова „Конституцията на Република България – 30 години по-късно“ се проведе изключително оживена дискусия, на която се сблъскаха спомените и мненията по отношение на Конституцията на Република България на някои от хората, пряко участвали в нейното създаване. От дистанцията на времето бяха направени много интересни заключения за нейната историческа роля, както и за не съвсем ясните причини за оформянето на прокуратурата на България по начина, по който тя съществува днес. Дискутиращите застъпиха и двете мнения – „за“ и „против“ нуждата от реформа на основополагащия нормативен акт на държавата. Според изразителите на първата позиция, е необходима дълбока конституционна реформа поради нарушения баланс между изпълнителната и законодателната власт и засилването на изпълнителната власт за сметка на законодателната.

Застъпващите противоположното мнение заявиха, че въпреки някои свои несъвършенства, през изминалите 30 години, Конституцията е оказала силно положително въздействие и до голяма степен проблемите произтичат не от самата Конституция, а от превратното упражняване на конституционно предвидените правомощия на държавните органи. С оглед на бъдещи реформи в конституцията интерес предизвика и тезата на доц. д-р Росен Карадимов, според когото изминалите 30 години са показателни за ефективността на Конституцията и че текстовете, засягащи Великото Народното събрание, са конюнктурно приети, и преосмислянето на практиката на Конституционния съд, отнасящи се до тях, е възможно. Показателно за интереса към конференцията бе това, че местата около дискуссионната маса се оказаха недостатъчни за всички желаещи да присъстват, както и това, че изказванията на дискуситантите по-късно намериха място в сп. „Адвокатски преглед“.

7.2. През 2021 г. Европейската комисия публикува вторият доклад за Върховенството на правото, който е хоризонтална инициатива и обхваща всички държави-членки. Набирането на информация за доклада става чрез общодостъпни консултации /под формата на въпросници/, които се публикуват на сайта на ЕК. В попълването им могат да се включат освен институциите, така също и представители на гражданския сектор. От самото начало БИПИ участва в процеса на събиране на информация и консултациите свързани с изготвянето на доклада. Институтът е заявил публичност на участието си и е споменат като източник.

7.3. БИПИ беше поканен да участва и в изготвянето на четвъртия план по инициативата „Отворено управление“ като две от мерките, предложени от Института залегнаха в окончателния вариант на плана.

7.4. Като член на Гражданския съвет към Националния съвет по антикорупционни политики БИПИ участва чрез становища в изготвянето на окончателния вариант на новата антикорупционна стратегия на правителството с времеви диапазон до 2027 г. В началото на 2021 г. стратегията беше приета от Министерски съвет, като в нея залегнаха и някои от предложените от БИПИ инициативи.

7.5. БИПИ е една от гражданските организации, която взе най-активно участие в работната група, сформирана от Министерството на правосъдието, посветена на въвеждането в българското законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза. В рамките на заседанията на групата, БИПИ предостави на участниците анализи и изследвания, представящи добрите практики в тази сфера в Кралство Нидерландия, което е държавата, която се слави с един от най-добрите модели в Европа по отношение на подаването на сигнали и защита на сигнализиращите лица. БИПИ предостави и критично становище по проекта на Закон за защита на лицата, които подават сигнали или публично оповестяват информация за нарушения, публикуван от Министерството на правосъдието през м. септември 2021 г. Последният и поради политическите турбуленции, и поради недостатъчната политическа воля се оказва недостатъчно адекватен за нуждите на обществото за защита на лицата, които подават информация за злоупотреби, и няма да намери място в правния мир на Република България.

Преглед и анализ на дейността на прокуратура в
условията на извънредно положение и извънредна
епидемична обстановка и анализ на
административно- наказателните и наказателните
дела, свързани с пандемията от COVID-19

7.6. В продължение на работата свързана с наблюдение на последиците от пандемичната обстановка и реакцията на различните институции, БИПИ направи едно необичайно изследване, а именно – за дейността на прокуратурата на РБ в условията на извънредно положение и извънредна епидемична обстановка. Анализирани бяха административно-наказателните и наказателните дела свързани с пандемията. Според анализа, от проучени 400 наказателни дела, 381 приключват с осъдителна присъда. Най-често налаганите наказания са “пробация” или условна присъда, а едва седем от делата са завършили с наказание “лишаване от свобода” за подсъдимия. Огромният брой от делата за неспазване на протиепидемичните мерки завършва с отмяна на наложените глоби. Налага се изводът, че пандемията беше и остава тест за консолидацията на обществото, начертаването и спазването на общи приоритети, защитата на основните права на гражданите и защитата и укрепването на демократичния и правов ред.

ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ

Международна
фондация за
електорални
системи
169 649 лв.

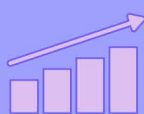

Фонд
Активни
граждани
104 087 лв.

Посолство на
Кралство
Нидерландия
42 910 лв.

Фондация
„Америка за
България“
176 038 лв.

Оперативни
разходи
496 892 лв.

